

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Отбасылық бюджет жоспарлау қалай жасалады: несие мен рассрочкаға ермей, ақша ұстаудың қатал тәсілі

ЖАРИЯЛАНДЫ
19.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
жинақ, қаржылық сауаттылық, несие,
отбасылық бюджет, рассрочка

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188845/>

Отбасылық бюджет жоспарлау қалай жасалады деген сұраққа мен 30 жыл бойы бір шындықты көріп келемін: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол қарызды өтеп жүреді. Қарыз — ұйқыны ұрлайды, ал жинақ — еркіндік береді. Несие — байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ. Рассрочка — «тегін ақша» емес, болашақ кірісті бүгін жұмсау.

НЕСИЕ/РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ — НАҚТЫ ЕСЕП

Қарапайым мысал: 100 000 теңгелік телефонды 10 айға рассрочкамен алдыңыз делік. Сырттай қарасаң, айына 10 000 теңге сияқты. Бірақ комиссия, қызмет ақысы, қосымша сақтандыру, «міндетті» төлем қосылса, телефонның құны 145 000 теңгеге дейін барады. Яғни сен 100 000 теңге үшін 45 000 теңге артық бердің. Бұл — үнсіз ұрлық.

Көп несие де солай. 300 000 теңгені 12 айға 28% жылдық мөлшерлемен алсаң, артық төлем 50 000 теңгеден асып кетеді. Ақшаң азайып, жүйкең тозады.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ — ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР

- **«Айына ғана төле»** деп ойыңды бөліп жібереді. Адам жалпы соманы емес, ұсақ төлемді көреді.
- **«Соңғы тауар»** дейді. Қорқынышпен шешім қабылдатқызады.
- **«Қазір ал, кейін ойлан»** деген қысым жасайды. Бұл — асықтыру.
- **Кассадағы қосымша ұсыныс** арқылы артық шығынды байқатпай сатады.

Есіңде болсын: дүкен саған жанашыр емес. Оның мақсаты — сенің бүгінгі

әлсіздігіңнен пайда табу.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ — ҚАДАМ БОЙЫНША

1-қадам: Қарызды тоқтат

Жаңа несие алма. Ескі қарызды жабуға жаңа қарыз алма. Бұл — шұңқырды күрекпен кеңейту.

2-қадам: Міндетті шығынды қысқарт

Ай сайынғы шығынды үшке бөл: тамақ, үй, жол. Қалғанының бәрі тексеріледі. Артық жазылуларды, бос тапсырыстарды тоқтат.

3-қадам: Ірі сатып алуға 30 күн күте тұр

Телефон, теледидар, киім — бірден алма. 30 күн күтіп көр. Көбі керек емес болып шығады.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- **Айлықтың 20%-ын** жалақы түскен күні бөлек алып қой.
- **Апта сайын** аз болса да жина: 5 000 теңге болса да тұрақты болсын.
- **Мақсатсыз жинақ болмайды:** 3 айлық қор, мектеп ақысы, ем-дом — әрқайсысына жеке жоспар.

150 000 теңге айлық алсаң, 30 000 теңге бірден бөлек тұрсын. Бұл «қалғанын көрерміз» деген тәсілден әлдеқайда дұрыс.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпейді дейтіндердің көбі шын мәнінде ақша шашады. Күніне 2 000 теңгелік ұсақ шығын айына 60 000 теңге болады. Сол ақша — жиналмай жатқан қор. Үйден тамақ алып бар, таксиді азайт, бір күндік еркелікті тоқтат. Қатты естілсе де, шындық осы.

Отбасың үшін бюджет керек болса, есеппен өмір сүр. Табыс кірді ме — алдымен міндетті төлем, кейін жинақ, ең соңында ғана қалауың. Тәртіп жоқ жерде ақша да тұрмайды.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке отырып, отбасыңның бір айлық кірісін және барлық шығынын жаз. Сосын барлық несие мен рассрочка келісімін қайта қара. Керексізін тоқтат. Ертең емес — бүгін. Өйткені қарыз кешірмейді, ал жинақ кешікті күтпейді.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.